Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: K 1/2020 vp Hallituksen vuosikertomus 2019; eduskunnan hyväksymät lausumat työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa koskevin osin

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018
K 6/2018 vp – EK 45/2018 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto

4. toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla turvataan ihmiskaupan uhrien yhdenvertaisuus avun saannissa

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on kirjattu useita ihmiskaupan uhrien aseman paranemiseen ja uhrien oikeuksien toteutumiseen tähtääviä toimenpiteitä, joista osa koskee erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa. Tarkoituksena on muun muassa uudistaa lainsäädäntö turvaamaan paremmin uhrien oikeudet.

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistaminen on aloitettu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla vuonna 2020 (ks. kohta 5). Lainsäädännön uudistaminen tähtää muun muassa uhrien yhdenvertaisuuden turvaamiseen avun saannissa, riippumatta siitä, onko uhrilla kotikunta vai ei ja riippumatta siitä, eteneekö ihmiskaupparikos rikosprosessissa. Auttamisen tulisi jatkossa perustua entistä vahvemmin uhrin avuntarpeeseen.

Osana lainsäädännön uudistamistyötä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tulee selvittämään vuosien 2020–2021 aikana suomalaisen palvelujärjestelmän edellytyksiä vastata ihmiskaupparikoksen uhrien turvallisen ja tuetun asumisen tarpeisiin sekä tekemään ehdotukset mahdollisten puutteiden korjaamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu aktiivisesti myös valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen koordinaattorin johdolla tehtävän ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman valmisteluun. Ohjelmassa tulee olemaan useita sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevia toimenpide-ehdotuksia, joiden tavoitteena on mm. uhrien yhdenvertaisuuden ja aseman parantaminen.

5. selvittää lainsäädännön mahdolliset muutostarpeet ihmiskaupan uhrien auttamisen ja rikosprosessin kytköksen heikentämisen, auttamisen uhrilähtöisyyden vahvistamisen sekä ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan perusteiden osalta

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut 1.6.2020 poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tarkoituksena on valmistella ehdotukset uudeksi lainsäädännöksi ihmiskaupan uhrien auttamiseksi, uhrilähtöisyyden vahvistamiseksi sekä auttamisen ja rikosprosessin kytköksen heikentämiseksi. Työryhmän tehtävänä on aluksi laatia tilannekuva ihmiskaupan uhrien auttamisen nykytilasta ja tehdä ehdotus auttamisjärjestelmän organisoinnista ja sen jälkeen valmistella ehdotus uudeksi laiksi ihmiskaupan uhrien auttamisesta. Valmisteltavaan lakiehdotukseen on tarkoitus sisällyttää säännökset ihmiskaupan uhrien turvallisista ja tuetuista asumispalveluista. Työryhmän tehtävänä on myös valmistella tarvittavat päivitysehdotukset ns. vastaanottolakiin (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta) ja ns. kotolakiin (Laki kotoutumisen edistämisestä) sekä ehdotukset muihin lakeihin tarvittavista viittauksista ihmiskaupan uhreihin (esim.

sosiaalihuoltolaki ja terveydenhuoltolaki). Työryhmän tulee arvioida myös muiden lakien mahdolliset muutostarpeet ja tehdä ehdotus ihmiskaupan uhrien auttamisesta syntyneiden kustannusten korvausjärjestelmän selkiyttämiseksi. Työryhmän toimikausi päättyy vuoden 2022 lopussa.

6. selvittää lainsäädännön muutostarpeet, jotka koskevat työsuojeluviranomaisen toimivallan laajentamista ihmiskaupparikoksiin liittyen.

Työsuojeluviranomaisen toimivallan laajentamista ihmiskaupparikoksiin koskevan hallituksen esityksen valmistelu on käynnissä ja esitys on tarkoitus antaa tämän hetkisen arvion mukaan kevätkaudella 2021.

Erityisasiantuntija Minna Viuhko
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM